

بسمه تعالی

نهضت آزادی ایران

تأسیس ۱۳۴۰

مصاحبه مهندس بازرگان

با روزنامه تهران تایمز

ترجمه و درج شده در روزنامه ابرار

مهندس مهدی بازرگان هماهنگ‌کننده نهضت آزادی ایران، اولین نخست‌وزیر بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در آستانه برگزاری جشنهای نخستین دهه انقلاب در مصاحبه‌ای با روزنامه انگلیسی‌زبان تهران تایمز لب به سخن گشود و نظرات خود و نهضت آزادی را مطرح ساخت. بازرگان در این مصاحبه ضمن حمایت از اجرای قانون جدید احزاب اعلام کرد، نهضت آزادی به طور گسترده در فعالیت‌های سیاسی شرکت خواهد کرد و احتمال دارد برای انتخابات ریاست جمهوری که قرار است سال آینده برگزار شود کاندیدایی معرفی کند.

نهضت آزادی ایران حداکثر تا دو هفته دیگر فرم دریافتی از وزارت کشور را پر نموده به همراه اساسنامه و مرامنامه نهضت برای وزارت کشور ارسال می‌دارد و برای تشکیل حزب نام‌نویسی می‌کند. این سخن را مهندس مهدی بازرگان در مصاحبه خود بیان داشت. مهندس بازرگان افزود: اما مشکل فعلی ما تحت اشغال بودن دفتر نهضت آزادی است که از خردادماه گذشته به دستور دادستانی انقلاب اشغال شد، بدون آن که صورت مجلسی کرده باشند که هشت نفر از اعضای نهضت آزادی و جمعیت دفاع از آزادی و حاکمیت ملی بازداشت شدند که در این بین هنوز سه تن از جمله آقایان مهندس هاشم صباغیان و مهندس محمد توسلی و منصوریان در زندان به سر می‌برند. و اتهام این آقایان هنوز از سوی مقامات رسمی به نهضت اعلام نشده است.

ما در حال حاضر دستگاه نشر و تایپ و روزنامه نداریم و طی نامه‌ای که در تاریخ ۱۲ مهرماه برای رهبر انقلاب ارسال داشتیم این مشکلات را که در راه ادامه فعالیت نهضت آزادی پدید می‌آورند بیان داشتیم.

مهندس بازرگان پیرامون واکنش نهضت آزادی در مورد قانون آزادی احزاب که از سوی وزارت کشور به اجرا درآمده، گفت: نهضت آزادی از این امر کاملاً استقبال می‌کند چون همیشه حرف ما این بود که چرا قانون احزاب را اجرا نمی‌کنید و مجلس شش سال است که قانون احزاب را تصویب کرده و بر طبق قانون وزارت کشور مأمور اجرای آن است، و پس از اشغال دفتر نهضت طی نامه‌ای ما اعلام داشتیم بر طبق قانن وزیر اطلاعات حق ندارد در امور احزاب دخالت نماید. به اعتقاد ما وزارت اطلاعات وقتی اطلاعاتی را کسب نمود باید در اختیار وزارت کشور قرار دهد و در آنجا قانون صراحت دارد سپس در اختیار دادگاه با صلاحیت قرار گیرد.

ما از قانون احزاب استقبال می‌کنیم، مشروط بر اینکه منطبق بر قانون اساسی باشد. به اعتقاد ما برخی اشکالات وجود دارد، مثلاً اینکه اعضای رهبری یک حزب به تصویب اعضای کمیسیون ماده ۱۰ برسد درست نیست، در صورتیکه قانون اساسی چنین سخنی را نگفته، ما حال تصمیم داریم بر طبق قانون احزاب به جلو رویم تا ببینیم چه پیش می‌آید.

س - آیا نهضت آزادی قصد تغییر در مرامنامه خود را دارد؟

- خیر چنین قصدی نداریم.

در ادامه مصاحبه مهندس بازرگان پیرامون اهداف سیاسی نهضت در ادامه فعالیت خود گفت: فعالیت نهضت بیشتر جنبه فرهنگی، سیاسی دارد تا براندازی سیاسی و جنگ برای رسیدن به قدرت به اعتقاد ما قدرت و حاکمیت از آن ملت است و این ملت است که در انتخابات افراد را تعیین می‌کند.

ما در مرحله نوین تلاش خواهیم کرد تا نهضت آزادی را تقویت کنیم به خصوص که در چند سال گذشته نسبت به فعالین نهضت در شهرستانها مشکلاتی ایجاد می‌شد که اگر اصل آزادی بر طبق قانون اساسی پیاده شود نهضت آزادی هم یک حزب فعال خوب در سراسر کشور خواهد شد و نهضت همکاری لازم را با احزابی که موافق قانون اساسی باشند، خواهد داشت.

درباره شرکت در انتخابات ریاست جمهوری دور آینده مهندس بازرگان گفت: ما مثل دفعات گذشته در مرحله نخست شرایط آزادی جامعه را مورد مطالعه قرار می‌دهیم وقتی این اطمینان حاصل شد کاندیدای مورد نظر خود را اعلام می‌داریم.

س - آیا با قائم مقام رهبری طی سالهای گذشته دیدار داشتید؟

بله آخرین بار که خدمت ایشان رفتیم حدود ۶ ماه پیش بود و علی‌الاصول در ارتباط هستیم.

س - آیا به اعتقاد شما در قانون اساسی باید تغییراتی پدید آید؟

به اعتقاد ما قانون اساسی دارای اشکالاتی است که در همان زمان هم بیان داشتیم و می‌دانید که رهبر انقلاب هم در سال ۵۹ صریحاً فرمودند که این قانون اساسی نیاز به متمم دارد، ما بسیار موافق هستیم، اما هرگونه تغییری یا متممی باید اولاً همچنانکه قانون اساسی را مردم تصویب کردند متمم آن را هم باید به تصویب مردم برسد. به اعتقاد ما نخست باید طرحی تهیه شود و ملت و مطبوعات روی آن آزادانه بحث بکنند.

س - اگر پیشنهاد شود جدا از نهضت آزادی شخصاً پست نخست‌وزیری را بپذیرد آیا قبول می‌کنید؟

ج - چون شخصی است، جدا از نهضت پاسخ می‌دهم، می‌گویند «یک درد دل بس است برای قبيله‌ای» من یکبار نخست‌وزیر شدم و همان موقع هم گفتم سه سه بار به ۹ بار غلط کردم. البته اصطلاحش غیر از غلط کردم است، سه سه بار ۹ بار...

آن بار هم میل شخصی من نبود و فشار دوستان بیشتر بود.

س - آیا شما برای چاره‌جویی مشکلات مملکت حاضرید با آقایان خامنه‌ای و هاشمی رفسنجانی نشستنی

داشته باشید؟

- من همیشه آماده‌ام، با هیچ‌کس قهر نکردیم، ما انتقاد کردیم و گاه برخی اعمال را محکوم هم کردیم، اما هیچگاه دشمنی و خصومت با فردی نداریم و خصوصاً مسائل مملکتی را قاطی با مسائل شخصی نکردیم.

س - آیا با آقایان دیداری هم طی سالهای اخیر داشتید؟

ج - ما آخرین باری که با آقای هاشمی رفسنجانی دیدار داشتیم در خرداد ۶۱ پس از فتح خرمشهر بوده که به اتفاق آقایان دکتر یزدی و مهندس صباغیان به دفتر ایشان رفتیم، نخست پیروزی و فتح خرمشهر را تبریک گفتیم که واقع هم شکر خدا را به جای آوردیم و هم از همه کسانی که در این پیروزی مؤثر بودند تشکر کردیم و از ایشان پرسیدیم از این به بعد نظرتان چیست؟ ایشان گفتند، ما قصد داریم که در همین جا متوقف بشویم، چون عراقیها درخواست صلح می‌کنند و ایشان اضافه کرد که نظر امام هم همین است که من گفتم خدا پدرتان را بیامرزد، ما برای همین آمده بودیم که مبدا حالا که عراقیها را بیرون کردیم به درون خاک عراق برویم، هم دکتر یزدی و هم من تشریح کردیم از هر جهت به ضرر ماست، چون تا به حال ما مظلوم بودیم دنیا پشتیبان ما بود، جنگ در خاک ایران بود، ایرانی خوب می‌جنگیده و برعکس افسر عراقی در خاک ایران می‌دانست دارد زور می‌گوید. اما وقتی ما داخل خاک عراق بشویم وضع فرق خواهد کرد و دنیا هم نمی‌پسندد و حال که آنها درخواست صلح می‌کنند باید پذیرفت و گفتیم که یقین بدانید که صدام هم چاره‌ای جز انتحار نخواهد داشت و ما غرامت می‌گیریم و می‌پردازیم به سازندگی کشورمان که ایشان گفت خیالتان راحت باشد. (پیرامون این بخش از سخنان مهندس بازرگان با دفتر حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی تماس برقرار و مسئله مطرح شد و مسئول دفتر آقای هاشمی رفسنجانی پس از در میان گذاردن با آقای هاشمی گفتند: آقای هاشمی می‌فرمایند اصل جلسه را به خاطر دارم، اما حافظه‌ام پیرامون بحث درون جلسه چندان یاری نمی‌کند و به خاطر ندارم دقیقاً چه سخنانی رد و بدل شد).